

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 grudnia 2020r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Agnieszka Stachurska

Protokolant: sekr. sądowy Anna Bańcerowska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 24 listopada 2020r. w Warszawie

sprawy J. F.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

w związku ze skargą J. F. na bezczynność organu rentowego

1. oddała odwołanie;

2. przyznaje radcy prawnemu M. T. ze Skarbu Państwa – kasy Sądu Okręgowego (...)kwotę 180 zł (sto osiemdziesiąt złotych) podwyższoną o podatek od towarów i usług, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej J. F. z urzędu oraz kwotę 51 zł (pięćdziesiąt jeden złotych) tytułem zwrotu poniesionych wydatków.

sędzia Agnieszka Stachurska

UZASADNIENIE

J. F. w dniu 11 lutego 2013r. złożył skargę na bezczynność organu rentowego, domagając się nakazania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. przeprowadzenia komisji lekarskiej w ciągu 30 dni od złożenia wniosku, wypłaty zadośćuczynienia za wyrządzone krzywdy na zdrowiu i za krzywdy moralne oraz za poniesione straty w kwocie 20.000 zł, a także ukarania władz ZUS grzywną w kwocie 40.000 zł za jego wykluczenie, dyskryminację oraz pogorszenie i uszkodzenie jego zdrowiu i życiu.

Uzasadniając swe stanowisko ubezpieczony wskazał, że z uwagi na pogarszający się stan zdrowia w dniu 31 października 2012r. złożył wniosek do organu rentowego o rentę z tytułu niezdolności do pracy z uwagi na upływający w dniu 30 października 2012r. okres, na który zostało mu przyznane świadczenie. ZUS swoim działaniem doprowadził go do wykluczenia, dyskryminując i pozbawiając dostępu do leczenia. Ubezpieczony wskazał, że nie posiada środków finansowych, aby wykupić leki. Ponadto nie może pracować oraz nie jest zarejestrowany w Urzędzie Pracy, ponieważ wszystkie oryginalne świadectwa pracy znajdują się w organie rentowym (odwołanie z dnia 11 lutego 2013r., k. 7 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...)Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie odwołania, wskazując że nie jest właściwy do rozpoznania złożonego wniosku o rentę. Właściwy jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z racji tego, że ubezpieczony wskazał adres zameldowania przy ul. (...) lokal (...) w miejscowości Ł.. Wobec powyższego wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy w dniu 4 grudnia 2012r. został przekazany do rozpoznania Oddziałowi ZUS w B..

W związku z powyższym organ rentowy podniósł, że brak jest usprawiedliwionych podstaw, aby ubezpieczony mógł domagać się wydania decyzji przez ZUS (...)Oddział w W.. Jeśli chodzi zaś o żądania sformułowane w punktach 2 i 3

odwołania, to nie podlegają one rozpoznaniu w postępowaniu przed sądem ubezpieczeń społecznych. Poza tym muszą zostać uznane za oczywiście bezzasadne w sytuacji, gdy prawo ubezpieczonego do świadczenia, jakiego się domaga, nie zostało ustalone orzeczeniem ZUS lub organu odwoławczego (odpowiedź na odwołanie z dnia 4 kwietnia 2013r., k. 29-30 a.s.).

Sąd Okręgowy Warszawa – Praga VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych postanowieniem z dnia 27 czerwca 2013r. stwierdził swą niewłaściwość i przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Białymstoku V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, a ten Sąd postanowieniem z dnia 26 lipca 2013r. wyłączył do odrębnego rozpoznania roszczenie J. F. o zapłatę zadośćuczynienia i w tym zakresie przekazał sprawę do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla (...) Cywilny, natomiast zarządzeniem z dnia 31 października 2013r. wezwał (...) Oddział w B. do złożenia odpowiedzi w sprawie skargi ubezpieczonego na bezczynność organu rentowego (postanowienie Sądu Okręgowego Warszawa – Praga z dnia 27 czerwca 2013r., k. 53 a.s., postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 26 lipca 2013r., k. 54 a.s., zarządzenie z dnia 31 października 2013r., k. 66 a.s., pismo skierowane do (...) Oddział w B., k. 68 a.s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o oddalenie skargi, a uzasadniając swe stanowisko wskazał, że wniosek J. F. dotyczący przywrócenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy z dnia 31 października 2012r. otrzymał do rozpoznania w dniu 14 listopada 2012r. W dniu 7 maja 2013r. lekarz orzecznik ZUS przeprowadził badanie odwołującego. Odwołujący, który orzeczenie lekarza orzecznika otrzymał w dniu 14 maja 2013r., nie wniósł od niego sprzeciwu. W związku z tym w dniu 4 czerwca 2013r. została wydana decyzja odmawiająca przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. J. F. w dniu 25 czerwca 2013r. złożył odwołanie od decyzji, w wyniku czego w dniu 12 lipca 2013r. sprawa została przekazana do Sądu Okręgowego (...) Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (odpowiedź na odwołanie z dnia 18 listopada 2013r., k. 101 a.s.).

W toku postępowania pełnomocnik ustanowiony dla J. F. z urzędu podtrzymał skargę na bezczynność organu rentowego w związku z niewydaniem decyzji w przedmiocie przywrócenia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i w oparciu o art. 477¹⁴ § 3 k.p.c. wniósł o stwierdzenie, że niewydanie decyzji przez organ rentowy nastąpiło z rażącym naruszeniem prawa. Dodatkowo zawniósł o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu według norm prawem przepisanych, podwyższonych o podatek VAT, które nie zostały opłacone w całości ani w części oraz o zasądzenie zwrotu wydatków poniesionych z tytułu wysyłanej korespondencji w kwocie 51 zł (pismo procesowe pełnomocnika ubezpieczonego złożone w dniu 17 sierpnia 2020r., k. 261 a.s., wniosek z dnia 17 listopada 2020r., k. 268 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

J. F. w okresie od 1 listopada 2011r. do 31 października 2012r. miał przyznaną rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga z dnia 11 kwietnia 2012r., k. 89 a.s.). W dniu 31 października 2012r. złożył w ZUS Inspektorat W. – P. wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (wniosek z dnia 31 października 2012r., k. 3 a.s.). Został on przekazany do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. (potwierdzenie przekazania, k. 33 a.s.).

W postępowaniu prowadzonym przez (...) Oddział w B. J. F. został skierowany na badanie do lekarza orzecznika ZUS, który orzeczeniem z dnia 7 maja 2013r. uznał, że ubezpieczony jest częściowo niezdolny do pracy do dnia 30 września 2013r. Za datę powstania niezdolności przyjęty został dzień złożenia wniosku przez ubezpieczonego (orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 7 maja 2013r., k. 81 a.s.). Następnie, ze względu na brak sprzeciwu od orzeczenia lekarza orzecznika, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. wydał w dniu 4 czerwca 2013r. decyzję znak: (...) w której odmówił przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy (decyzja z dnia 4 czerwca 2013r., k. 28 a.r.). J. F. wniósł odwołanie od tej decyzji. Sprawa została zarejestrowana w Sądzie Okręgowym Warszawa – Praga pod sygnaturą akt VIIU 1756/13. W sprawie tej wyrokiem z dnia 23 kwietnia 2015r. Sąd oddalił odwołanie J. F. od decyzji Zakładu (...) Oddział w B. z dnia 4 czerwca 2013r., a roszczenie o zadośćuczynienie przekazał do rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Białymstoku I Wydział Cywilny (wyrok Sądu Okręgowego Warszawa – Praga z dnia 23 kwietnia 2015r., k. 160 a.s.).

J. F. wniósł apelację od wyroku wydanego w dniu 23 kwietnia 2015r. Po jej rozpoznaniu Sąd Apelacyjny w Warszawie (...)Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 6 października 2016r. uchylił zaskarżony wyrok w części oddalającej odwołanie J. F. i sprawę przekazał Sądowi (...)w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego. Ponadto zmienił postanowienie zawarte w punkcie 2 zaskarżonego wyroku w ten sposób, że roszczenie o zadośćuczynienie przekazał według właściwości Sądowi Okręgowemu w Warszawie, oddalając zażalenie w pozostałej części (apelacja odwołującego z dnia 9 czerwca 2015r. i wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 6 października 2016r., k. 465-473 i 563-564 akt sprawy o sygn. VIIU 1756/13).

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy Warszawa – Praga wyrokiem z dnia 29 maja 2019r. oddalił odwołanie J. F. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 4 czerwca 2013r. oraz nie obciążył odwołującego kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego (wyrok z dnia 29 maja 2019r., k. 1143 akt sprawy o sygn. VII U 1986/16). Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. wyrokiem z dnia 4 marca 2020r. oddalił apelację J. F. (wyrok z dnia 4 marca 2020r., k. 1202 akt sprawy o sygn. VII U 1986/16).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanych dokumentów, które w zakresie, w jakim wynikały z nich powyższe okoliczności, zostały ocenione jako wiarygodne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga J. F. na beczynność organu rentowego podlegała oddaleniu.

Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych są rozpoznawane w postępowaniu odrębnym przewidującym szczególne uregulowania. W sprawach tych, zgodnie z art. 477⁸ k.p.c., droga sądowa rozpoczyna się - po zakończeniu postępowania administracyjnego przed organem rentowym - wniesieniem odwołania od decyzji tego organu. Zgodnie z art. 83 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 477⁹ § 4 k.p.c. odwołanie do sądu przysługuje również w razie niewydania decyzji w terminie 2 miesięcy, licząc od dnia zgłoszenia wniosku o świadczenie lub inne roszczenia. Odwołanie można wnieść w każdym czasie po upływie tego terminu. Oznacza to, że w tym przypadku, w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, ustawodawca dopuścił - na zasadzie wyjątku - możliwość wniesienia odwołania, mimo braku decyzji organu rentowego. Wówczas, zgodnie z treścią art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c., sąd w razie uwzględnienia odwołania zobowiązuje organ rentowy do wydania decyzji w określonym terminie, zawiadamiając o tym organ nadrzędny, lub orzeka co do istoty sprawy. Jednocześnie sąd stwierdza, czy niewydanie decyzji przez organ rentowy miało miejsce z rażącym naruszeniem prawa.

W przedmiotowej sprawie ubezpieczony wniósł skargę na beczynność organu rentowego w związku z niewydaniem decyzji w przedmiocie przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W dacie złożenia tej skargi, a więc 11 lutego 2013r., organ rentowy faktycznie nie rozpoznał wniosku J. F. o ponowne przyznanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Taki wniosek ubezpieczony złożył w dniu 31 października 2012r., a więc w chwili składania rozpatrywanej skargi, beczynność ZUS-u przekraczała okres 2 miesięcy. W toku postępowania doszło jednak do rozpoznania ww. wniosku, gdyż (...) Oddział w B. decyzją z dnia 4 czerwca 2013r. odmówił J. F. prawa do świadczenia, o które wystąpił. Beczynność organu rentowego, mimo że początkowo występowała, została więc ostatecznie usunięta. To spowodowało, że zastosowanie art. 477¹⁴ § 3 k.p.c. w istocie stało się bezprzedmiotowe. Do takiego wniosku prowadzi brzmienie wskazanego przepisu i rozstrzygnięcia, jakie w przypadku beczynności może wydać sąd. Zobowiązuje on organ rentowy do wydania decyzji w określonym terminie, zawiadamiając o tym organ nadrzędny, lub orzeka co do istoty sprawy. Celem analizowanego przepisu jest więc wyeliminowanie stanu beczynności, przy czym możliwości prowadzące do tego są dwie – albo sąd zobowiąże ZUS do wydania decyzji w określonym terminie, albo sam – mimo braku decyzji, co w istocie jest traktowane jako odmowa przyznania określonego świadczenia – orzecznie co do istoty sprawy. Innych rozstrzygnięć ustawodawca w przypadku beczynności nie przewidział. To sugeruje więc, jaki cel w rzeczywistości przyświeca temu postępowaniu, które inicjuje skarga na beczynność. W przedmiotowej sprawie organ rentowy wydał w dniu 4 czerwca 2013r. decyzję w przedmiocie wniosku J. F. odmawiając

mu ponownego przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Stan beczynności, choć zaistniał, został więc ostatecznie wyeliminowany, co powoduje brak możliwości zastosowania art. 477¹⁴ § 3 k.p.c. i orzeczenia w jeden z dwóch oznaczonych tam sposobów, tym bardziej że decyzja, jaka zapadła w dniu 4 czerwca 2013r. została poddana kontroli sądu, który prawomocnie orzekł o oddaleniu odwołania J. F..

Analizując stanowisko prezentowane przez ubezpieczonego i jego pełnomocnika, podkreślić należy, że pełnomocnik – mając świadomość regulacji, jakie w razie beczynności organu rentowego zawiera kodeks postępowania cywilnego - ostatecznie nie wnosił ani o zobowiązanie Zakładu do wydania decyzji w określonym terminie, ani o rozstrzygnięcie przez sąd co do istoty sprawy. Takie rozstrzygnięcia z powodu, o którym była mowa, nie mogłyby zapaść, bo decyzja ZUS została wydana, a i sąd – tylko w innym postępowaniu – ostatecznie orzekł już o istocie sprawy, a więc o rencie z tytułu niezdolności do pracy, która ubezpieczonemu nie została przyznana.

Jedynym żądaniem, o jakim sąd powinien był orzec w toczącym się postępowaniu – w związku ze stanowiskiem zaprezentowanym przez pełnomocnika ubezpieczonego – było żądanie stwierdzenia, że niewydanie decyzji przez organ rentowy nastąpiło z rażącym naruszeniem prawa. Jednak żądanie to nie mogło podlegać uwzględnieniu. K. powołany art. 477¹⁴ § 3 k.p.c. przewiduje wprawdzie takie rozstrzygnięcie, ale nie ma ono charakteru samoistnego. Z ww. przepisu wynika bowiem, że sąd w razie uwzględnienia odwołania zobowiązuje organ rentowy do wydania decyzji w określonym terminie, zawiadamiając o tym organ nadrzędny, lub orzeka co do istoty sprawy. Jednocześnie sąd stwierdza, czy niewydanie decyzji przez organ rentowy miało miejsce z rażącym naruszeniem prawa.

Z zacytowanego przepisu wynika, że stwierdzenie o tym, czy niewydanie decyzji nastąpiło z rażącym naruszeniem prawa ma miejsce tylko w razie wydania jednego z dwóch możliwych rozstrzygnięć, a więc w razie zobowiązania organu rentowego do wydania decyzji w określonym terminie, albo w razie orzeczenia przez sąd w sprawie ze skargi na beczynność co do istoty sprawy. Wskazuje na to zwrot „jednocześnie”, który zdaniem Sądu został przez ustawodawcę użyty celowo, wskazując na możliwość rozstrzygnięcia o tym, czy niewydanie decyzji nastąpiło z rażącym naruszeniem prawa, jedynie w przypadku wydania jednego z dwóch przewidzianych tym przepisem rozstrzygnięć. Ustawodawca nie przewidział więc, aby rozstrzygnięcie, jakiego domagał się ubezpieczony, stanowiło niezależny od innych, trzeci sposób, w jaki możliwe byłoby rozpoznanie skargi na beczynność. Takie rozstrzygnięcie stanowi element orzeczenia sądu, tylko wtedy kiedy sąd ten merytorycznie rozpoznając skargę zobowiązuje ZUS do wydania decyzji w określonym czasie, bądź sam orzeka w sprawie co do istoty. Z uwagi na okoliczność, że żadne z tych rozstrzygnięć w przedmiotowej sprawie nie mogło zapaść z powodów, o których była mowa, to zarazem niemożliwe było stwierdzenie, czy niewydanie decyzji nastąpiło z rażącym naruszeniem prawa. Odwołanie podlegało więc oddaleniu na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Z uwagi na okoliczność, że ubezpieczony był reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, którego koszty nie zostały pokryte w całości ani w części, Sąd przyznał na jego rzecz 51 zł tytułem zwrotu poniesionych wydatków oraz kwotę 180 zł w oparciu o § 11 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnej ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002r., Nr 163, poz. 1349), którą podwyższył, na podstawie § 2 ust. 3 tego rozporządzenia, o stawkę podatku od towarów i usług.